

Огляд подій у сфері інтегрованого управління кордонами

Зміст

	Вступ	3
	Рух осіб та товарів	4
	Митна реформа	7
	Нові ініціативи	9
	Транскордонна співпраця та розвиток прикордонної інфраструктури	12
	Розвиток та навчання	15
	Нормативні зміни	17
	Посилання на публікації	18

Вступ

Щомісячний інформаційно-аналітичний огляд підсумовує події у сфері інтегрованого управління кордонами, розвитку митної системи та прикордонної інфраструктури України. Грудень 2024 року став важливим етапом у реалізації євроінтеграційних цілей, модернізації прикордонної інфраструктури та спрощенні процедур для бізнесу й громадян.

Ключовою подією місяця став початок роботи над оновленням Стратегії інтегрованого управління кордонами (ІУК). Учасники Міжвідомчої робочої групи, серед яких представники міжнародних організацій та експерти, визначили завдання з адаптації до стандартів ЄС, аналізу ризиків і вдосконалення законодавства.

Схвалення Стратегії розвитку прикордонної інфраструктури до 2030 року передбачає реконструкцію 29 пунктів пропуску, будівництво 17 нових і цифровізацію процесів. Реалізація цих заходів сприятиме зменшенню часу очікування, збільшенню пропускнуої здатності кордонів і стимулюванню економічного розвитку.

У митній сфері тривала реалізація Національної стратегії доходів на 2024–2030 роки, впровадження цифрових рішень і розширення пільг для товарів оборонного призначення. Попит на спрощення процедур та нові можливості для бізнесу залишається пріоритетним напрямком.

Передріздвяні та новорічні свята призвели до зростання пасажиропотоку на 12% порівняно з листопадом, що вимагало від прикордонних служб додаткових дій для забезпечення ритмічного функціонування пунктів пропуску.

У грудні продовжилась модернізація ключових пунктів пропуску, таких як «Порубне – Сірет» і «Лужанка – Берегшурань», а також відбулось відкриття нового пункту «Нижанковичі – Мальховичі» на кордоні з Польщею, що сприятиме зміцненню економічних і логістичних зв'язків.

Огляд подій грудня 2024 року дозволяє підкреслити системний підхід України до вирішення викликів у сфері прикордонного управління, митної реформи та міжнародної співпраці. Ці зусилля є невід'ємною складовою євроінтеграційного шляху країни.

Цей огляд створено за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Зміст цього огляду є виключною відповідальністю авторів і не повинен розглядатися як такий, що відображає погляди Європейського Союзу чи Міжнародного центру розвитку міграційної політики. Більше інформації про інтегроване управління кордонами на сайті [IBM.in.UA](https://ibm.in.ua)

Рух осіб та товарів

Рух осіб та транспорту

Середня кількість перетинів кордону на добу

Західний кордон	75 тис.	17 тис.
Південний кордон	14,5 тис.	3,8 тис.

Найвища активність

Західний кордон 21 грудня	133 тис.	24 тис.
Південний кордон 22 грудня	16,8 тис.	4,7 тис.

Найнижча активність

Західний кордон 31 грудня	41 тис.	9 тис.
Південний кордон 25 грудня	12 тис.	2,8 тис.

Вантажівки із гуманітарною допомогою:
середньодобова кількість
для західного кордону - 72,
для південного - 6.

У грудні 2024 року спостерігалось значне збільшення пасажиропотоку через державний кордон України порівняно з жовтнем і листопадом. Це зростання пов'язане з передріздвяними та новорічними святами. Загальна кількість осіб, які перетинали західний кордон, зросла на 12% у порівнянні з листопадом і на 18% у порівнянні з жовтнем¹.

Середньодобова кількість осіб, що перетинали західний кордон, у грудні становила приблизно 75 тисяч, тоді як у листопаді цей показник був на рівні 67 тисяч, а в жовтні – 64 тисячі. Кількість транспортних засобів також зросла, досягнувши середньодобового значення 18 тисяч у грудні проти 16 тисяч у листопаді та жовтні.

У грудні піковим днем став 21 грудня, коли західний кордон перетнули 133 тисячі осіб і 24 тисячі транспортних засобів. Для порівняння, у листопаді максимальний потік фіксувався 26 листопада – 97 тисяч осіб і 21 тисяча транспортних засобів, а в жовтні – 26

жовтня з 97 тисячами осіб і 21 тисячею транспортних засобів. Найменша активність у грудні зафіксована 25 грудня, коли кордон перетнули 53 тисячі осіб, тоді як мінімальний показник листопада становив 56 тисяч осіб .

Напередодні свят прикордонники Львівського загону повідомляли про збільшення пасажиропотоку на 15%, зокрема у пунктах пропуску «Краківець», «Шегині» та «Рава-Руська»². Це спричинило накопичення транспортних засобів, особливо на кордоні з Польщею, де кількість автівок, що прямували на виїзд з України, збільшилася на 52% порівняно з минулим тижнем³.

Передсвятковий період супроводжувався збільшенням черг і затримок на кордонах, однак прикордонники вживали заходів для забезпечення ритмічного функціонування пунктів пропуску⁴. Загалом грудень продемонстрував суттєве зростання інтенсивності перетину кордонів, пов'язані із сезонними факторами.

Андрій Демченко,
речник ДПСУ

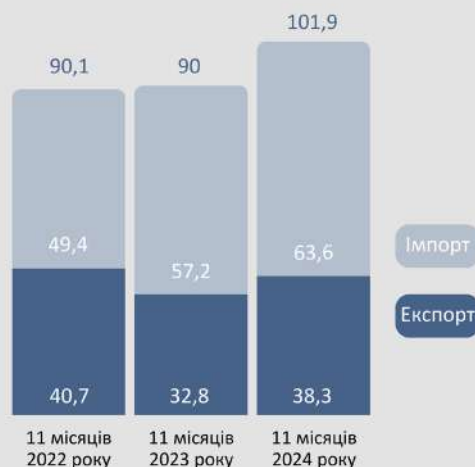
коментар для огляду

Під час пікових навантажень, таких як святкові дні або сезонні періоди, прикордонники та митники впроваджують низку заходів для зменшення напруги на пунктах пропуску. Зокрема, збільшується кількість інспекторів та оглядових груп, задіюються всі робочі місця, а за домовленістю з суміжними країнами можуть виділятися додаткові смуги руху. Наприклад, смуги, що зазвичай використовуються для в'їзду в Україну, можуть тимчасово застосовуватися для виїзду. Координація з суміжними країнами є обов'язковою складовою цього процесу, щоб забезпечити синхронну роботу контролюючих служб з обох сторін.

Успішними прикладами дій є інформування громадян через офіційні ресурси щодо стану завантаженості пунктів пропуску. Такі дані оновлюються кожні кілька годин, що дає змогу обрати менш завантажений пункт перетину. Водночас комунікація з суміжними службами дозволяє обмінюватися оперативною інформацією про напрямки збільшення пасажиропотоку та відповідно коригувати роботу.

Товарообіг України досяг \$101,9 млрд⁵, що є найвищим показником за останні три роки. У порівнянні з аналогічним періодом 2023 року це більше на 13%⁶, а з 2022 роком – на 13,1%⁷. Імпорт становив \$63,6 млрд, що на 11% більше, ніж у 2023 році (\$57,2 млрд), і на 29% більше, ніж у 2022 році (\$49,4 млрд). Експорт досяг \$38,3 млрд, що на 17% більше у порівнянні з 2023 роком (\$32,8 млрд), але на 6% менше, ніж у 2022 році (\$40,7 млрд).

Товарообіг, \$ млрд

Рух товарів

(за 10 місяців 2024 року)

\$92 млрд

Імпорт

\$57,4 млрд

(+10% порівняно з 2023 роком)

Експорт

\$34,6 млрд

(+16% порівняно з 2023 роком)

Країни-партнери

Китай (\$11,6 млрд),
Польща (\$5,6 млрд),
Німеччина (\$4,4 млрд)

Польща (\$4 млрд),
Німеччина (\$2,4 млрд),
Іспанія (\$2,4 млрд)

Основні товари

Машини та устаткування
Продукція хімічної промисловості
Паливно-енергетичні товари

Продовольчі товари
Метали та вироби з них
Машини та устаткування

Китай залишається найбільшим торговельним партнером України серед імпортерів: поставки склали \$13 млрд, що на 72% більше, ніж у 2022 році (\$7,6 млрд), і на 40% більше, ніж у 2023 році (\$9,3 млрд). Польща (\$6,3 млрд) та Німеччина (\$4,8 млрд) також залишаються ключовими партнерами в імпорті. Основу ввезення складають машини, устаткування та транспортні засоби (\$22,2 млрд), продукція хімічної промисловості (\$10,7 млрд) та паливно-енергетичні товари (\$8,2 млрд). Зростання імпорту машин та устаткування у 2024 році свідчить про продовження модернізації інфраструктури.

Податкове навантаження на імпорт у 2024 році становило \$0,51 за кілограм, що на 4% більше, ніж у 2023 році (\$0,49/кг), і на 50% більше, ніж у 2022 році (\$0,34/кг).

Експорт із України продовжує зростати. Найбільшими напрямками експорту залишаються Польща (\$4,4 млрд), Іспанія (\$2,7 млрд) і Німеччина (\$2,7 млрд). Основу експорту складають продовольчі товари (\$22,6 млрд),

метали та вироби з них (\$4,1 млрд) та машини й устаткування (\$3,2 млрд). Посилення ролі агросектора в економіці країни показує збільшення частки продовольства до 59% загального експорту.

Митні платежі за експорт із вивізним митом у 2024 році становили 270,3 млн грн, що вдвічі менше, ніж у 2023 році (526,9 млн грн)

Митна реформа

Україна продовжує реформування митної системи, орієнтуючись на європейські стандарти. Наприкінці листопада делегація на чолі із заступником Міністра фінансів Олександром Грубіяном відвідала Польщу для обміну досвідом щодо адаптації митного законодавства та впровадження ІТ-систем⁸. Під час візиту українська сторона зазначила, що нещодавні законодавчі зміни у митній сфері відкривають шлях українському бізнесу до поступового переходу на європейські митні стандарти, а також покликані запровадити спеціальні умови проходження митної служби.

Важливу роль відіграє розробка нового Митного кодексу, адаптованого до норм ЄС. Українська делегація під час візиту до Польщі вивчала досвід адаптації законодавства та обговорювала оптимальний розподіл норм між основним законодавством і підзаконними актами, щоб забезпечити гнучкість у впровадженні змін⁹. Польські колеги також наголосили на необхідності залучення бізнесу до обговорення законодавчих змін для побудови довіри до реформ.

Цифровізація митної служби є одним із елементів трансформації. У рамках Стратегічного плану цифровізації Держмитслужби на 2024–2026 роки реалізуються проекти з впровадження сучасних ІТ-рішень, таких як NCTS Фаза 6, централізована система митного оформлення та управління ризиками. Як зазначив заступник міністра фінансів Олександр Грубіян, «цифровізація української митниці – це запорука прозорості митних процедур, їх зручності для бізнесу і розвитку економіки».

Держмитслужба також працює над впровадженням нових спрощень для бізнесу, таких як статус авторизованого вантажовідправника та вантажоодержувача МДП. Це полегшує транзит товарів і спрощує процеси митного контролю, підвищуючи ефективність взаємодії з бізнесом¹⁰.

Підтвердження надійності облікових даних для отримання авторизацій стало ще одним важливим кроком у реформуванні митної системи¹¹. Закон України №3926-IX від 22.08.2024 розширив перелік авторизацій, для яких підприємства можуть обирати два способи підтвердження облікових даних: відповідність другому критерію Митного кодексу або виконання вимог зберігання документів та ведення облікових записів. Це дозволяє підприємствам адаптуватися до нових вимог і забезпечити відповідність майбутнім спрощенням у рамках інтеграції до європейських митних стандартів.

Іншим прикладом впровадження сучасних ІТ-технологій є використання інструментів бізнес-аналітики, які допомагають обробляти великі обсяги структурованих і неструктурованих даних та визначати й формувати широкий спектр управлінських рішень. На запит Державної митної служби України щодо покращення оцінки ризиків, проєкт EU4IBM-Стійкість підтримав навчання працівників Держмитслужби роботі з Microsoft Power BI. Учасники навчилися моделювати дані, застосовувати складні формули, виявляти закономірності та аномалії в митних процесах, створювати комплексні звіти. Це дозволить Держмитслужбі приймати більш швидкі та обґрунтовані управлінські рішення. Як зазначив керівник проєкту В'ячеслав Топоров: «Наша мета – надати практичну допомогу в модернізації управління кордонами України. Проєкт забезпечив проведення тренінгу кваліфікованими експертами та відповідно до потреб, визначених українськими партнерами, щоб без зволікань підвищити аналітичний потенціал Державної митної служби»¹².

У межах реформ також впроваджуються пілотні проєкти, такі як виконання митних формальностей підрозділами митних компетенцій. Це дозволяє вдосконалити процеси митного оформлення шляхом централізації функцій та автоматизації операцій¹³. Крім того, значна увага приділяється підвищенню професійного рівня працівників через оцінювання компетенцій і впровадження моделей навчання.

Анатолій Сербайло,
заступник директора Департаменту організації
виконання митних формальностей Держмитслужби

коментар для огляду

Впровадження підрозділів митних компетенцій є важливим кроком для підвищення ефективності роботи митних органів. На сьогодні ми тестуємо функціонування центру митних компетенцій у зоні діяльності низки митниць, де декларанти зможуть отримати централізоване оформлення товарів. Основна мета цих змін – мінімізувати вплив людського фактору, запровадити прозорі процедури, а також боротися з корупційними ризиками.

Практично для декларантів та учасників ЗЕД це означає більш стандартизований підхід до митного оформлення, що зменшує ризик затримок. У довгостроковій перспективі це також має сприяти прискоренню процедур та оптимізації митного контролю.

Наразі ми тільки на початку цього шляху. Впровадження потребує вдосконалення ІТ-складової, тестування механізмів на практиці, а також поступового розширення функціоналу. Дуже важливо рухатися поступово, малими кроками, щоб врахувати всі виклики та недоліки, що виникають у процесі реалізації. Такий підхід дозволяє стабільно впроваджувати нововведення та гарантувати їхню ефективність у майбутньому

Державна митна служба України продовжує реалізацію Національної стратегії доходів на 2024–2030 роки, спрямовану на модернізацію діяльності митних органів відповідно до сучасних викликів¹⁴. Серед основних заходів – впровадження системи ключових показників ефективності (КРІ) для моніторингу діяльності, проведення атестації посадових осіб із застосуванням поліграфа, а також розробка Дисциплінарного статуту для митних органів.

Також триває робота над впровадженням моделі компетенцій для підвищення професійного рівня посадових осіб¹⁵. У рамках пілотного проєкту на чотирьох митницях здійснюється оцінка рівня компетенцій, яка стане основою для подальшого вдосконалення навчання, атестації та підвищення кваліфікації працівників.

Усі ці заходи спрямовані на створення сучасної митної служби, яка відповідатиме стандартам ЄС. Підтримка міжнародних партнерів, таких як EU4IBM і EU4PFM, сприяє обміну досвідом і прискоренню реформ.

Нові ініціативи

Система єЧерга, запроваджена у грудні 2022 року, вже стала важливою складовою реформування прикордонних процедур в Україні. Основна мета цієї ініціативи — упорядкувати перетин кордону для вантажівок і автобусів, мінімізувати фізичні черги біля кордону та зменшити корупційні ризики, забезпечуючи водночас прозорість процесу.

Володимир Балін,
Віце-президент Асоціації міжнародних
автомобільних перевізників

коментар для огляду

Проект єЧерга за два роки впровадження став значущим кроком у впорядкуванні процесу перетину кордону для вантажних транспортних засобів.

Серед основних досягнень варто виділити можливість перевізників прогнозувати час перетину кордону, що значно полегшило планування перевезень. Система зменшила потребу у фізичному перебуванні у «живій» черзі, створивши рівні умови для всіх учасників ринку, незалежно від країни реєстрації транспортного засобу. Зменшення впливу людського фактору і мінімізація можливостей маніпуляцій із черговістю також стали важливими перевагами.

АСМАП України активно моніторила реалізацію проекту і неодноразово подавала пропозиції щодо вдосконалення системи. Завдяки цьому вдалося вирішити низку ключових питань, зокрема щодо забезпечення пріоритетного перетину кордону для товарів гуманітарного призначення та тих, що перевозяться у рамках міжнародних угод (Конвенція МДП). Водночас, не всі пропозиції були реалізовані, наприклад, залишаються відкритими питання формування чітких критеріїв для внесення до пріоритетної черги, що допоможе уникнути лобіювання інтересів окремих учасників ринку.

Найбільш актуальні виклики для перевізників пов'язані з інфраструктурними питаннями. Йдеться про облаштування зон очікування перед пунктами пропуску, що особливо важливо в умовах підвищеного навантаження. Крім того, стабільність роботи системи значною мірою залежить від ритмічності операцій на суміжних кордонах, а також технічної і організаційної взаємодії із контролюючими органами.

За два роки дії системи відбулось понад 1,5 мільйона перетинів кордону, з яких більше 1,3 мільйона здійснено вантажівками, решту — автобусами. Найбільше навантаження припадає на пункти пропуску «Порубне-Сірет», «Краківець-Корчова» та «Ягодин- Дорогуськ» для вантажівок і «Шегіні-Медика» для автобусів¹⁶. Попри позитивні досягнення, система не позбавлена недоліків. Одним із викликів є високий рівень скасування реєстрацій через порушення правил користування, що перевищує 210 тисяч випадків (станом на серпень 2024). Це свідчить про необхідність посилення інструментів контролю та навчання користувачів¹⁷. Крім того, експерти відзначають, що у пікові періоди черги залишаються значними, особливо на кордоні з Польщею.

Інновацією стала можливість слотування для автобусів, що дозволяє бронювати час перетину кордону. Наразі ця функція доступна на 23 із 28 пунктів пропуску для автобусів¹⁸.

У грудні 2024 року уряд затвердив новий експериментальний етап єЧерги, який триватиме ще два роки¹⁹. Він передбачає масштабування системи на всі види

транспортних засобів, включаючи легкові автомобілі, а також пріоритетний проїзд для компаній зі статусом авторизованого економічного оператора (АЕО)²⁰. Водночас експерти звертають увагу на технічні виклики, пов'язані з інтеграцією нових типів транспорту, і наголошують на необхідності ретельного аналізу результатів попереднього експерименту перед розширенням системи.

Євгенія Григор'єва,
експертка з управління міграцією та кордонами,
аналітичний центр «Європа Без Бар'єрів»

коментар для огляду

Для підприємств, що здійснюватимуть переміщення товарів на умовах Конвенції про процедуру спільного транзиту та Митної конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП згідно з Митним кодексом України, також передбачена можливість включення до пріоритетної черги. Але наскільки швидко пріоритетність прибуття до кордону буде реалізована в алгоритмах єЧерги, поки не відомо, оскільки часові проміжки для цього завдання не встановлені. Постановою КМУ №1411 від 05.12.2024 (офіційно оприлюднено 13 грудня 2024 року у газеті «Урядовий кур'єр», № 252) лише зафіксовано, що протягом шести місяців з дня набрання її чинності Мінінфраструктури має затвердити правила черговості прибуття автомобілів до міжнародних та міждержавних ПП з використанням єЧерги, окремо для вантажних автомобілів, автобусів та легкових автомобілів.

Як швидко буде проведена інтеграція з іншими інформаційними системами, на основі яких даних відбуватиметься пріоритизація, за яким принципом — окремий вид черги чи пріоритет у межах існуючих (звичайна, для порожніх вантажівок, товари 1-24 УКТЗЕД), на яких пунктах пропуску це доцільно реалізовувати — побачимо згодом.

Подальший розвиток проекту залежить від удосконалення технічного функціоналу, ефективної співпраці між органами влади та врахування зворотного зв'язку від користувачів.

Микола Ясевич,
незалежний експерт

коментар для огляду

Факт запуску системи єЧерга в грудні 2022 року став важливим етапом у розвитку інтегрованого управління кордонами. З 2017 року різні прототипи електронних систем черг перед пунктами пропуску розроблялися ініціативами у Львівській, Волинській та Закарпатській областях, які найбільше потерпали від черг на кордоні. У грудні 2021 року Уряд затвердив порядок реалізації експериментального проекту, ініційованого Закарпатською ОДА, проте до його практичного впровадження не дійшло

Повномасштабне вторгнення росії вплинуло на всі аспекти логістики, зокрема на функціонування пунктів пропуску. Запуск єЧерги під егідою Міністерства розвитку громад та територій у 2022 році став важливим інструментом у вирішенні проблеми заблокованих портів і збільшення частки автомобільних перевезень. Система сприяла прискоренню перетину кордону для військових вантажів, гуманітарної допомоги та критично важливих товарів, усунувши багатокілометрові черги.

Проте досвід інших країн, таких як Польща, Естонія та Фінляндія, вказує на напрями вдосконалення системи, серед яких:

- можливість бронювання конкретного часу перетину кордону;*
- ранжування «живої» черги для легкового транспорту;*
- створення інфраструктури для комфортного очікування;*
- формалізація відповідальності за систему;*
- інтеграція бази даних із системами контролюючих органів для оптимізації процедур.*

Ці заходи потребують системної роботи, включно з імплементацією європейського законодавства. Важливо, щоб Мінрозвитку підготувало звіт про результати проекту, адже без нього неможливо забезпечити об'єктивну оцінку системи.

З технічної точки зору, два роки система базується на алгоритмах виклику вантажівок і автобусів до пунктів пропуску відповідно до баз даних про черги: попереднього бронювання, пріоритетної (для вантажівок). Новий порядок від 05.12.2024 передбачає три категорії: попереднє бронювання, пріоритетне прибуття, першочергове та позачергове прибуття. Водночас, на відміну від електронних систем інших країн, національна система не передбачає альтернативи для транспорту, який прибув на перетин кордону без реєстрації в eЧерзі, тобто «живої черги». Це залишається однією з ключових проблем, яка може стати ще гострішою у разі поширення системи на легковий транспорт.

Транскордонна співпраця та розвиток прикордонної інфраструктури

Транскордонна інфраструктура України продовжує зазнавати масштабних змін, які спрямовані на покращення економічної стійкості, підвищення пропускну здатності кордону та впровадження сучасних стандартів управління. Грудень 2024 року позначився кількома подіями, які демонструють прогрес у розбудові інфраструктури та поглибленні співпраці з сусідніми країнами.

Одним із ключових рішень Кабінету Міністрів України стало схвалення Стратегії розвитку прикордонної інфраструктури до 2030 року. Цей документ передбачає реконструкцію 29 пунктів пропуску, будівництво 17 нових та впровадження спільного митного й прикордонного контролю з країнами-сусідами. Як зазначив Віцепрем'єр-міністр Олексій Кулеба, «сухопутний кордон є для України одним з ключових елементів економічної сталості», що обумовлено закриттям авіасполучення та руйнуванням портової інфраструктури. Стратегія також акцентується на цифровізації процесу перетину кордону, що має зменшити час очікування та підвищити ефективність процедур²¹.

На кордоні з Польщею відкрито новий міжнародний автомобільний пункт пропуску «Нижанковичі – Мальховичі», який став сьомим пунктом на цьому напрямку. Фінансування модернізації забезпечила польська сторона, а українська сторона завершила ремонт дороги Нижанковичі – Самбір²². За словами заступника Міністра розвитку громад та територій України Сергія Деркача, цей пункт пропуску дозволить оформлювати до 50 автобусів і 2 тис. легкових автомобілів на добу, що «вдвічі скоротить час виконання контрольних заходів»²³.

Пункт пропуску «Нижанковичі – Мальховичі» також став одним із перших, відкритих у воєнний період²⁴. Його функціонування сприятиме розвантаженню інших напрямків руху на кордоні, зменшенню часу очікування та підвищенню пропускну спроможності, що матиме позитивний вплив на торгівлю, безпеку та комфорт пасажирів.

За перші вихідні після відкриття пункту пропуску було оформлено 4 135 осіб, 997 легкових автомобілів і 27 автобусів²⁵. Водночас система єЧерга вже працює на цьому пункті для автобусів, забезпечуючи організований перетин кордону без затримок.

Фото: [Мінрозвитку](#), [ДПСУ](#)

Відкриття пропуску для порожніх вантажівок на пункті «Лужанка – Берегшурень» на кордоні України та Угорщини стало важливим кроком у розвитку транскордонної логістики. З 2 грудня 2024 року цей пункт пропуску розпочав оформлення великогабаритного транспорту, що раніше був обмежений у русі через цей маршрут. Зміни до угоди між урядами України та Угорщини дозволили організувати новий рух, зокрема для вантажівок масою понад 7,5 тонн²⁶.

Заступник Міністра розвитку громад та територій України Сергій Деркач підкреслив, що це рішення має стратегічне значення для зменшення навантаження на єдиний вантажний пункт пропуску «Чоп – Захонь». «Наше завдання — збільшувати пропускну здатність всього західного кордону, особливо з фокусом на експорт», — зазначив Деркач. Це дозволяє оптимізувати логістику, підтримати українських виробників і сприяти національній економіці²⁷.

З угорської сторони заступник Міністра зовнішньоекономічних зв'язків та закордонних справ Угорщини Левенте Мадьор наголосив на важливості співпраці для підвищення ефективності роботи прикордонних пунктів. Спільні дії з модернізації інфраструктури включали ремонт дорожнього покриття та забезпечення умов для швидкого оформлення порожніх вантажівок²⁸.

Пункт пропуску «Лужанка – Берегшурень» став прикладом багатосторонньої координації. З українського боку Служба відновлення та розвитку інфраструктури провела роботи з оновлення покриття, а також забезпечила доступність реєстрації в системі єЧерга. Раніше проєкт USAID «Економічна підтримка України» встановив модульні офіси для прикордонників, що також сприяло прискоренню процедур.

Фото: [Держмитслужба](#), [ДПСУ](#)

Ця модернізація має важливе значення для підвищення ефективності кордонів з Угорщиною. Окрім запуску порожніх вантажівок, в перспективі розглядається відкриття пункту «Велика Паладь – Надьгодош» для пасажирського транспорту, що також має стати черговим етапом у розвитку прикордонної інфраструктури.

На українсько-румунському кордоні значущою подією стало схвалення Угоди з Румунією щодо будівництва мосту через річку Тиса. Новий пункт пропуску «Біла Церква – Сігету Мармаціей» стане найбільшим на румунському напрямку, розрахованим на 400 вантажівок, 600 легкових автомобілів і 80 автобусів на добу. Віцепрем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад та територій Олексій Кулеба зазначив, що «цей пункт пропуску стане ключовим логістичним маршрутом, значно збільшуючи пропускну здатність українсько-румунського кордону»²⁹.

Також у грудні стартував тендер на модернізацію пункту пропуску «Порубне – Сірет» у межах програми «Механізм Сполучення Європи». Передбачається розширення вантажної дільниці та встановлення сучасного митного обладнання, що скоротить

час оформлення вантажів і підвищить пропускну спроможність. «Міжнародний автомобільний пункт пропуску «Порубне — Сірет» є критично важливим для експорту української продукції та ввезення гуманітарної допомоги», — зазначено у заяві Агентства відновлення³⁰.

Окрім масштабних проектів з розбудови кордонів, у Чернівецькій області активно готували прикордонну інфраструктуру до зимових умов. Ця робота включала не лише ремонт адміністративних будівель, але й модернізацію ключових елементів, таких як системи теплопостачання та очисні споруди. Завдяки таким заходам пункти пропуску стали більш комфортними та функціональними як для працівників, так і для користувачів. Це наочно демонструє увагу до деталей у загальному процесі оптимізації прикордонної логістики³¹.

У грудні 2024 року Кабінет Міністрів України спрямував 50 млн євро бюджетної підтримки Європейського Союзу на ремонт і модернізацію портової інфраструктури³². Ці кошти будуть використані для відновлення критично важливих об'єктів, включаючи капітальний ремонт шляхопроводу Одеського морського порту, облаштування об'єктів портової інфраструктури та їх захист. Як зауважив заступник Міністра Тимур Ткаченко, це рішення забезпечить стабільність функціонування українських портів, які залишаються надійним партнером у глобальних продовольчих ланцюгах, попри виклики війни.

Ці заходи свідчать про комплексний підхід до розвитку прикордонної інфраструктури, який охоплює не лише розбудову нових пунктів пропуску, але й модернізацію існуючих об'єктів та підвищення ефективності процедур. Водночас залишається відкритим питання синхронізації зусиль між різними напрямками та досягнення оперативних результатів у рамках міжнародної співпраці.

Розвиток та навчання

У грудні 2024 року відбулося засідання Міжвідомчої робочої групи з питань координації інтегрованого управління кордонами, яке стало важливим етапом у процесі оновлення Стратегії інтегрованого управління державними кордонами. «Прийняті рішення стануть важливим кроком для забезпечення безпеки нашої держави та символізують початок нового етапу стратегічного планування у сфері розвитку інтегрованого управління державним кордоном України», — зазначила Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина, відкриваючи засідання³³.

У засіданні взяли участь представники органів виконавчої влади, міжнародних організацій (зокрема FRONTEX, Консультативна місія Європейського Союзу (КМЄС), Міжнародна організація з міграції, ICMPD), а також незалежні експерти.

Фото: ДПСУ

Підготовка оновленої Стратегії ведеться з урахуванням викликів воєнного часу та потреб післявоєнного періоду. У роботі над документом беруть участь як представники органів влади, які займаються питаннями кордонів і безпеки, так і міжнародні партнери.

В'ячеслав Топоров,
керівник проекту
EU4IBM-Стійкість

коментар для огляду

На цьогорічній конференції з управління кордонами, яку проводив Міжнародний центр розвитку міграційної політики в Тунісі, представник ДПСУ підняв питання, чи працює інтегроване управління кордонами в умовах кризи, і зокрема в умовах війни. Учасники погодились, що досвід України та деяких інших країн доводить, що ІУК залишається важливим та робочим інструментом і під час кризи, і під час війни, і на етапі післякризового відновлення.

Сьогодні, працюючи над Стратегією ІУК на 5-7 років вперед, ми маємо ставити собі не лише прикладні завдання, а й стратегічно дивитись у майбутнє, коли Україна матиме як дружні кордони з іншими членами ЄС у якості країни-члена ЄС, так і триматиме зовнішній кордон ЄС.

Як представники міжнародних проектів, ми раді, що можемо зробити свій внесок у цю роботу. Виклики перед Україною одночасно такі, з якими стикаються десятки інших країн – і тут ми знаходимо міжнародну експертизу і досвід, який був би корисним для України, але з іншого боку і безпрецедентні, тому ми допомагаємо країні напрацювати свої унікальні підходи

Як зазначила Ірина Сушко, виконавча директорка аналітичного центру «Європа без бар'єрів»³⁴, тимчасова робоча група працюватиме над такими ключовими напрямками: аналіз ризиків і прогноз майбутнього безпекового середовища, приведення стратегічних документів у відповідність до стандартів ЄС, розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства, визначення пріоритетних завдань та посилення взаємодії між органами влади.

Оновлення керівного складу прикордонної служби України стало однією з центральних тем грудня, спрямованих на розвиток кадрового потенціалу та впровадження європейських стандартів управління. Проєкт «Нове обличчя керівного складу» (НОКС) продовжує підтверджувати свою ефективність у формуванні прозорої системи кадрового відбору. За словами Сергія Дейнеко, голови ДПСУ, «НОКС – це інвестиція в безпеку і майбутнє України. Завдяки цій ініціативі прикордонними загонами керують найбільш достойні офіцери»³⁵.

Фото: ДПСУ

У 2024 році конкурсний відбір за програмою визначив 37 фіналістів, які пройшли шість етапів оцінювання. Це включало перевірку професійних якостей, фізичної та психологічної готовності. Програма також розширила категорії посад, доступних для учасників, охопивши посади заступників начальників прикордонних загонів.

Міжнародна співпраця займає важливе місце у розвитку прикордонної служби. У грудні ДПСУ провела зустріч із делегацією Королівства Данія, під час якої обговорювались актуальні потреби у військовій сфері. Представники ДПСУ подякували данській стороні за підтримку та обговорили можливості розширення співпраці³⁶.

Співпраця з Агенцією FRONTEX залишається ключовим напрямком міжнародного партнерства. У рамках грудневої робочої зустрічі обговорювалися питання вдосконалення прикордонного контролю та інтеграції сучасних технологій. Андрій Віхтюк, директор департаменту Адміністрації ДПСУ, наголосив, що «інтегроване управління кордонами – це спільна мета, яка сприяє безпеці, стабільності та розвитку міжнародної співпраці»³⁷. Начальник управління міжнародного співробітництва FRONTEX Гійом де Рокіні-Ірані відзначив професіоналізм українських партнерів і їхню готовність до впровадження європейських стандартів.

Розвиток кадрового потенціалу та міжнародна співпраця демонструють прагнення ДПСУ інтегрувати європейські підходи до управління кордонами, що є важливим кроком на шляху до євроінтеграції. За словами Ірини Сушко, виконавчої директорки аналітичного центру «Європа без бар'єрів»: «Конкурсний відбір НОКС – це ознака інституційної зрілості ДПСУ, яка вирізняє службу серед багатьох інших».

Нормативні зміни

У грудні 2024 року в Україні відбулися важливі зміни у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності, експортно-імпортного контролю та митного законодавства. Одним із ключових рішень стало прийняття постанови №1481, яка визначає переліки товарів і обсяги квот, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню у 2025 році. Документ охоплює аграрну продукцію, контрольовані озоноруйнівні речовини, фторовані парникові гази та товари, що можуть їх містити. Особливу увагу приділено регулюванню експорту до країн ЄС, включаючи Польщу, Румунію, Угорщину, Словаччину та Болгарію, де застосовуються спеціальні умови³⁸.

Представники аграрного сектору під час наради в Міністерстві аграрної політики обговорили нововведення у режимі експортного забезпечення. Було порушено питання автоматизації процесу реєстрації ПДВ-накладних, прозорості інформації про ліміти, мінімальних цін на форвардні контракти та критерії перевірок. Владислав Суворов, заступник голови Держмитслужби, наголосив: «Митне оформлення агропродукції здійснюється у цілодобовому режимі. На кожній митниці визначено контактних осіб, готових надати консультації з усіх питань декларування»³⁹.

Крім того, Верховна Рада України ухвалила закони №4144-IX і №4143-IX, які надають пільги зі сплати митних платежів для товарів оборонного призначення та матеріалів, що використовуються у виробництві безпілотних систем. Зокрема, звільнення від оподаткування поширюється на прилади нічного бачення, антидронові рушніці, радіостанції та складові для виготовлення снарядів. Також відстрочено до 2027 року впровадження норм Євро-6 для нових і вживаних транспортних засобів. Ці зміни спрямовані на підтримку національної обороноздатності та адаптацію логістики до сучасних умов⁴⁰.

Нові регуляції спрямовані на збалансування інтересів держави та бізнесу, підвищення прозорості ринку й адаптацію митних та експортно-імпортних процедур до європейських стандартів. Однак учасники обговорень наголошують на необхідності подальшого вдосконалення технічних процесів і прозорості взаємодії між державними органами та суб'єктами ринку.

Посилання на публікації

- 1 На кордоні фіксується велика кількість перетинів кордону. За минулу добу 150 тисяч! (ДПСУ)
- 2 У передріздвяний період в пунктах пропуску на Львівщині відмічається зростання пасажиропотоку (ДПСУ)
- 3 На українсько-польському кордоні зросли черги із транспортних засобів (Держмитслужба)
- 4 На кордоні з Польщею зменшився пасажиропотік (ДПСУ)
- 5 За 11 місяців 2024 року товарообіг України склав \$101,9 млрд (Держмитслужба)
- 6 За 11 місяців 2023 року товарообіг склав \$90 млрд (Держмитслужба)
- 7 За 11 місяців 2022 року товарообіг склав \$90,1 млрд (Держмитслужба)
- 8 Євроінтеграція української митниці: вивчення польського досвіду адаптації законодавства і впровадження ІТ-систем (Мінфін)
- 9 Євроінтеграція української митниці: вивчення польського досвіду адаптації законодавства і впровадження ІТ-систем (Держмитслужба)
- 10 Держмитслужба провела роз'яснювальний семінар для бізнесу щодо застосування транзитних спрощень «статус авторизованого вантажовідправника МДП» та «статус авторизованого вантажоодержувача МДП» (Держмитслужба)
- 11 Підтвердження надійності облікових даних для отримання авторизацій (Держмитслужба)
- 12 «EU4IBM-Стійкість» організовує тренінг для співробітників Держмитслужби з використання інструментів бізнес-аналітики (EU4IBM)
- 13 Держмитслужба реалізує черговий етап пілотного проєкту виконання митних формальностей підрозділом митних компетенцій (Держмитслужба)
- 14 Модернізація митної служби йде за планом: продуктивна робота у 2024 році дозволила із впевненістю визначити наступні завдання (Держмитслужба)
- 15 Впровадження моделі компетенцій як елемент трансформації митних органів (Держмитслужба)
- 16 Два роки від запуску системи єЧерга: як розвивається проєкт (Мінрозвитку)
- 17 Проєкт єЧерга: чи відбулося очікуване покращення (Trans.info)
- 18 Відкриття міжнародних автобусних маршрутів в онлайн: розпочалось тестування онлайн-кабінету перевізника (Мінрозвитку)
- 19 Продовження проєкту “єЧерга” схвалено ще на два роки (Мінрозвитку)
- 20 Нові можливості для компаній зі статусом АЕО – перетин кордону у першочерговому порядку (Держмитслужба)
- 21 Затверджено Стратегію розвитку та розбудови прикордонної інфраструктури з країнами ЄС та Молдовою до 2030 року (Мінрозвитку)
- 22 На кордоні з Польщею відкрили новий міжнародний автомобільний пункт пропуску «Нижанковичі – Мальховичі» (ДПСУ)
- 23 Відкрито новий пункт пропуску з Польщею – “Нижанковичі – Мальховичі” (Мінрозвитку)
- 24 Відкритий пункт пропуску «Нижанковичі – Мальховіце» для легковиків та автобусів: зручність для подорожуючих та полегшення транскордонного руху (Агентство відновлення)
- 25 Понад 4 тис осіб у вихідні прикордонники оформили у новому пункті пропуску «Нижанковичі – Мальховичі» (ДПСУ)

- 26 У пункті пропуску «Лужанка – Берегшурань» запустили оформлення вантажівок (Держмитслужба)
- 27 Розвиток кордону з Угорщиною: на пункті пропуску “Лужанка – Берегшурань” стартував рух порожніх вантажівок (Мінрозвитку)
- 28 В пункті пропуску «Лужанка» розширили можливості пропуску вантажівок через українсько-угорський кордон (ДПСУ)
- 29 Схвалено Угоду з Румунією щодо будівництва мосту на майбутньому пункті пропуску “Біла Церква – Сігету Мармаціей” (Мінрозвитку)
- 30 Модернізуємо пункт пропуску «Порубне»: оголосили тендер на розробку техніко-економічного обґрунтування (Агентство відновлення)
- 31 Експлуатаційне утримання пунктів пропуску: які роботи виконувалися восени (Агентство відновлення)
- 32 Уряд спрямував 50 млн євро бюджетної підтримки ЄС на ремонт та покращення портової інфраструктури (Мінрозвитку)
- 33 В Україні розпочато черговий етап стратегічного планування у розвитку інтегрованого управління державним кордоном (ДПСУ)
- 34 Facebook-сторінка Ірини Сушко
- 35 Сергій Дейнеко: «Нове обличчя керівного складу» – це інвестиція в безпеку і майбутнє України (ДПСУ)
- 36 Прикордонники зустрілися з делегацією Королівства Данія (ДПСУ)
- 37 FRONTEx і Державна прикордонна служба України: новий етап співпраці (ДПСУ)
- 38 Затверджено переліки товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2025 рік (Держмитслужба)
- 39 Нові правила експорту аграрної продукції обговорили представники держави і профільного бізнесу (Держмитслужба)
- 40 Прийнято нові закони: пільги зі сплати митних платежів для товарів оборонного призначення та відстрочка вимог до відповідності екологічним нормам для транспортних засобів (Держмитслужба)